

До: Народните представители
от Комисията по образование и наука
към Народното събрание
на Република България

СТАНОВИЩЕ

Относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за висшето образование
(ЗИД на ЗВО) от 2019г.

Уважаеми дами и господа народни представители,

Във връзка с предложения от Министерство на Образованието и Науката (МОН) ЗИД на ЗВО от 2019г., бихме желали да Ви представим нашето (на ТУЕС-групата) становище – основно по отношение на регулирането на успешния образователен модел на ТУЕС – интегрирана (във висше училище) професионална гимназия.

Двете училища към Технически университет – София (ТУ-София), които работят по този модел, са създадени преди **повече от тридесет години като експериментални училища**, като експериментът много бързо се оказва изключително успешен и на практика от самото начало произвежда гръбнака на съвременната българска ИТ индустрия. Училищата са звена на ТУ-София, което ги прави уникални за България университетски училища, в които по **професионалните предмети и природо-математическите дисциплини** преподават университетски преподаватели и практики от ИТ индустрията.

От ТУЕС-групата **изцяло подкрепяме** регулирането на интегрираните (във висши училища) професионални гимназии (ИПГ), като ключов елемент на Българската образователна система в областта на **високотехнологично професионално образование**.

Този образователен модел (ИПГ) се основава на разбирането, че високотехнологичното професионално образование предполага **интеграция по оста „училище-университет-бизнес“**, като основната му цел е качествено образование и ефективната професионална реализация на учениците.

Управлението на една интегрирана професионална гимназия от страна на висше училище предоставя:

- актуални на динамичния технологичен свят учебни планове, учебни програми и изпитни програми;
- включване в учебния процес на университетски преподаватели по професионалните предмети и природо-научните дисциплини като математика, физика, химия. По този начин се преодолява острия дефицит на учители по тези предмети;
- включване на академичната общност и работодателите (потребителите на образователния продукт) в създаване на учебното съдържание по професионалните дисциплини, особено относно най-актуалните информационни и комуникационни технологии;

- качествено подбор на преподаватели по професионалните дисциплини чрез академична комисия;
- включване на преподаватели от бизнеса и от висшето училище при определяне и водене на дипломните проекти, така и в изпитните комисии за дипломни защиты;
- достъп на учениците до академичната среда, ресурсите и духа на висшето училище – важен елемент за формиране на тяхната мотивация да продължат образованието си в тежките специалности от сферите на високите технологии;
- провеждане на стажове (производствена практика) във водещите ИТ компании, като нерядко стажантите започват работа в тези компании след завършване на дванадесети клас.

Значимите обществени ефекти от този вид училища включват:

- Ефективна реализация на младите професионалисти в технологични сфери с **висока добавена стойност** с относително високи доходи, като по този начин се адресират и остри демографски проблеми на страната ни. Статистиката показва, че от възпитаниците на ТУЕС над 90% (деветдесет процента) остават да учат и работят в България, като 30% (тридесет процента) от тях основават собствени ИТ компании или стават ръководители на едни от най-големите ИТ компании в България;
- **Попълване на болезнените дефицити** на индустрията и техническите висши училища от професионалисти и студенти в трудните инженерни специалности. Над 72% (седемдесет и два процента) от завършващите ТУЕС се записват като студенти в ТУ-София, а над 10% (десет процента) от тях във Факултет по математика и информатика (ФМИ) на Софийския университет (СУ);
- Изграждане на така търсените и важни за обществото, и най-вече за Българската държава с оглед на **националната сигурност** професионалисти в авангардни области, като на кибер-сигурност, изкуствен интелект, роботика, кибернетика, виртуална реалност, комуникации и прочее. В предстоящите социални трансформации именно тези специалисти ще бъдат определящи за развитието на всяко едно общество и държава.

Напълно подкрепяме регулирането на двете интегрирани професионални гимназии - ТУЕС - гр. София и ПГ по Компютърни системи - гр. Правец като звена на ТУ-София (параграф 4к от допълнителните разпоредби на ЗВО), с възможности за подобряване на текстовете относно модела по отношение въвеждането на специализиран рамков учебен план, прецизирането и унифицирането на статута на преподавателите, както и потенциални възможности за **внимателно и целево** разширяване на модела **по преценка на народните представители**.

В допълнение подчертаваме, че освен значението на регулирането на интегрираните професионални гимназии към ТУ-София, са предложени и важни промени, касаещи увеличаване на броя учебни часове в рамките на една учебна седмица (чл. 103, ал. 4), както и новите алинеи от чл. 88 - ал. 5, ал. 6, които позволяват на **множество училища** (особено професионалните гимназии) да започнат професионална подготовка от осми клас, където са предвидени 0 (НУЛА) часа професионална подготовка съгласно действащите в момента рамкови учебни планове. Понастоящем професионалната подготовка е разпределена като тежест (брой часове) в съотношение само 30% (тридесет процента) през първите три години (първи гимназиален етап), и останалите цели 70% (седемдесет процента) от часовете - в

последните две години (втори гимназиален етап). Това прави подготовката на качествени кадри практически невъзможна, тъй като огромен брой дисциплини и часове (70% от всички часове за професионална подготовка) трябва да бъдат усвоени за една учебна година и половина (единадесети и първия срок на дванадесети клас).

С настоящите промени става възможно голям брой професионални гимназии да изработят балансиран учебни планове, като в първи гимназиален етап разпределят 45% (четиридесет и пет процента) от общите часове за професионална подготовка, а във втори гимназиален етап останат 55% (петдесет и пет процента). Това е особено важно за **професионалната подготовка в областта на високите технологии**, особено информационните технологии, тъй като са свързани с усвояване на голям обем теоретични знания по математика, физика и множество технически дисциплини. Подобна солидна основа не може да бъде постигната за една година и промените позволяват по-балансирано разпределяне на натоварването на учениците. Това, освен всичко друго, включва и промяна от 0% (нула процента) професионална подготовка в осми клас, на забележимите 17% (седемнадесет процента).

Напълно подкрепяме гореспоменатите промени (чл. 88, чл.94, чл. 103 и свързаните с тях от ЗПУО), касаещи голям брой училища извън двете интегрирани професионални гимназии към ТУ-София.

Напълно подкрепяме колегите от академичната общност на ТУ-Варна, които заявиха: „Желаем да превърнем училището към ТУ-Варна в третото технологично училище на България.“ Вярваме, че България действително се нуждае от интегрирани професионални гимназии във високотехнологичния образователен сегмент и при подкрепа от страна на народните представители ще сътрудничим на всяка инициатива за внимателно и премерено разширяване на модела ИПГ.

Извън промените в ЗВО, свързани с интегрираните професионални гимназии, **напълно подкрепяме** и предложените възможности “изявени специалисти от практиката” да могат да провеждат часове в бакалавърската и магистърската степени по решение на съответния факултетен съвет.

Във връзка с промените в чл. 26 на ЗВО, бихме искали **единствено да обърнем внимание** на народните представители, че се позволява основното звено факултет да се състои от 21 (двадесет и един) члена академичен състав на основен трудов договор, вместо досегашните 40 (четиридесет), което е предпоставка за увеличаване на броя факултетите във висшите училища и последващото увеличаване на администрацията, което от своя страна не е в пряко съответствие с мотивите на МОН към ЗИД на ЗВО (2019г.): “... да се ограничи необоснованото разрастване на мрежата за висше образование ...”, включително: “... откриването и преобразуването на основни звена и филиали ...”.

София, 30.09.2019г.

С уважение,

Светослав Сотиров /от името на ТУЕС-групата/